



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Laymann, Paul

Dilingæ, 1666

Capitvlvm IX. Petitio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62559](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62559)

postolicæ contemptu, & aduersariæ partis dispendio, reuocauit. Sed ea reuocatione non obstante, Honorius III. sententiam tulit processus illos iudicum, & quæ inde secuta fuerunt, irrita pronuntians; insuper Episcopum Colubriensem condemnans in expensis, quos Egitanensis fecit ex eo tempore, quo Procurator reuocationis literas acceperat, & quas idem Episcopus faceret, quoad Colubriensis per se, vel per idoneum Procuratorem adueniet in negotio principali legitime processurus.

S V M M A R I V M.

1. *Citatus ad totam causam censetur contumax, si recedat v. g. Procuratorem reuocando, & alium non submittendo; unde causam iam cognitam & conclusam procedi potest ad sententiam ipso non citato.*
2. *Ab eo tempore, quo pars litigans incipit esse contumax, debet ea aduersario condemnari in expensis, quas morando facere cogitur.*

NOTANDVM I. Qui citatus est ad totam causam, maxime quam ipsemet ad iudicem traxit seu aduocauit, censetur contumax si recedat, v. g. Procuratorem reuocando, & alium non submittendo. Quamobrem, si causa tum cognita & conclusa sit, procedi potest ad sententiam, etiam ipso non citato, propter contumaciam eius. Ita Innoc. hic.

Si quæras: Cur ergo Papa non etiam processit in quæstione principali, non obstante reuocatione Procuratoris? Respondeo: Quia lis super principali quæstione coram Papa nondum contestata erat, ideo vi generalis citationis procedi non poterat, parte absente. Ita Innoc. & Abb. hic n. 8.

NOTANDVM II. Si pars litigans incipiat esse contumax, neque per se, neque per Procuratorem comparendo, ex eo tempore aduersario condemnari debet in expensis, quas morando facere cogitur. Ita Abb. hic n. 10. arg. l. si quis inficiatus, 13. iuncto Bar-

tol. ibid. n. 1. ff. de positi, & habetur in c. cum dilecti, 6. de dolo & contumac.

CAPITVLVM IX.

Petitio.

PARAPHRASIS.

Episcopus Mutinensis è diocesi discessurus, duos Canonicos Vicarios seu Procuratores generales constituit. Sed cum in iudicio comparerent, exceptum contra ipsos fuit, quod in instrumento procuratorio Syndici, vel actores Episcopi non vocarentur. Respondit Honorius III. exceptionem hanc nullius momenti esse, cum satis ex tenore instrumenti appareat, quod Episcopi intentio fuerit liberam illis pro se in iudicio agendi, ac respondendi dare potestatem.

S V M M A R I V M.

1. *Non est laborandum de verbis instrumenti, aut cuiusque dispositionis, si de mente seu intentione Auctoris constet, nisi certa verborum solemnitas ad aliquem actum requiratur tanquam forma substantiali.*

Vr isti Canonici, constituti vt procuratores Episcopi, à iudicio repelli posse viderentur, hæc erat. Nam Procurator est, qui negotia aliena domini mandato administrat, l. 1. ff. de Procurator. Atqui Episcopus non dominus est bonorum Ecclesie, sed Administrator, & Curator, c. 2. de donat. Ergo is Procuratorem pro causis Ecclesie sue instituere non potest, sed Syndicum, seu Actorem, iuxta l. 1. ff. Quod cuiusque Vniuersitatis, &c. Confirmatur ex eo, quod neque tutor aut curator ante litem contestationem procuratorem in iudicio constituere possit, l. neque tutores, 11. C. de Procuratorib. Neque Procurator alium Procuratorem ante litem contestationem dare, c. 1. §. licet, eod. tit. in 6. Responderi debet; Tametsi Procurator, si strictè & propriè loquendum sit, ita accipiatur;

piatur, sicuti IC. definiuit; tamen, quia Rectores Ecclesiarum & ciuitatum loco dominorum habeantur, ideo nihil obstat, quin eorum Syndici & actores Procuratores appellentur. Profectò; eum ex verbis instrumenti constat, quòd Episcopus Canonicis generalem, & quidem liberam in iudicio agendi ac respondendi potestatem dare voluerit, nihil interest, vtrum eos Procuratores, an Syndicos appellarit. Vide quæ dixi lib. 3. tr. 4. c. 26. n. 13.

Ad confirmationem dici debet, cum Innoc. hic, n. 2. Abb. 6. sed opponitur contra prædicta, Zabar. in Clem. 3. de Procurator. Quòd maior sit potestas ac liberior administratio Episcopi, alteriusue Prælati, quàm sit potestas aut administratio tutoris, curatoris, procuratoris. Imò generalem regulam tradit Abb. Quòd quilibet beneficiatus aut Rector Ecclesiæ, sicuti per se agere in iudicio potest pro iuribus Ecclesiæ suæ, absque Superioris requisito consensu, ita & procuratorem constituere.

NOTANDVM. Non est laborandum de verbis instrumenti, aut cuiusque dispositionis, si de mente, seu intentione auctoris constat. Consentit c. humanæ; causa 22. q. 5. Ratio est, quæ ibidem indicatur: Cum enim verba instituta sint ad intentionem mentis declarandam, ideo illi accommodari debent, & non intentio verbis. Excipe; Nisi certa verborum solemnitas ad aliquem actum requiratur, tanquam forma substantialis, tum ea non adhibita, etsi constat de loquentis intentione, irritus est actus, arg. c. vn. de potest. Prælat. in 6.

CAPITVLVM X.

Accedens.

PARAPHRASIS.

Nobilis mulier de Massa filio suo (cuius tutor fuit, vt Innoc. hic commentatur) desponsauerat Vbaldi ciuis Pisani filiam; postea cum mulier à promissione nomine filij factam recedere vellet, sub pote-

state ciuis Pisani detenta fuit. Hac recognita, rescripsit Gregor. IX. ad Vbaldum, mulierem illam curet securè deduci ad castrum suum, vt ibi libera existens Procuratorem ad Sedem Apostolicam mittere possit. Et ipse quoque Vbaldus Procuratorem idoneum super causa illa sponsaliorum ad eandem sedem mittat, data ei plena potestate ad agendum, & respondendum.

SUMMARIVM.

1. *Parentes & tutores loco liberorum, aut pupillorum more antiquo sponsalia contrahunt, adolescente tamen & puellâ liberè consentientibus.*
2. *Pacturus, aut quemcunque actum cum altero instituturus non debet ab eo detineri violenter; aliàs acta rescindi possunt, intentata actione, Quod metus causa.*
3. *Procurator constitutus ad agendum censetur etiam constitutus ad respondendum, si à reo conueniatur.*

NOTANDVM I. Parentes, & tutores loco liberorum, aut pupillorum, quos in potestate, & sub cura sua habebant, secundum antiquum morem sponsalia contrahunt, vt videre est apud Sanch. lib. 1. de matrim. disp. 1. Requiritur tamen, vt adolescens, & puella, pro quibus sponso fit, liberè consentiant, sicuti dixi lib. 5. tr. 10. p. 1. c. 1. n. 13. & tradit Gl. hic, ver. respondendum.

NOTANDVM II. Pacturus, aut quemcunque actum cum altero instituturus non debet ab eo detineri violenter; alioquin quod actum fuit, rescindi poterit, intentata actione. Quod metus causa, iuxta l. Quin in carcerem, 22. ff. Quod metus causa; Vbi Bartolus communiter receptus tradit; quòd iniuste detentus in carcere, vel sub custodibus, sicum detentore contrahat, aut in eius commodum testamentum faciat, per actionem, seu exceptionem *quod metus causa*, se defendere possit, quòd minus acta valeant.

NOTANDVM III. Procurator, qui constituitur ad agendum, censetur etiam constitutus ad respondendum, si à Reo reconueniatur